

Program profilaktyki szkolnej realizowany w Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Konopnickiej w Poddębicach

Opracował zespół w składzie:

Andrzej Cieślak
Anna Perlińska - Supeł
Halina Duraj
Beata Matusiak
Wioletta Pawlak
Piotr Kowalczyk
Dorota Witaszczyk
Izabela Patora

Poddębice 2016

Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Z 2003 r. Nr 24, poz. 198).
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624).
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114).
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226).
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. 2015.1249)
10. Statut Liceum Ogólnokształcącego w Poddębicach
11. Program Wychowawczy Szkoły

Wstęp

Środowisko szkolne – sfery i zakres

Działania profilaktyczne w środowisku szkolnym pozostają w ścisłym związku z działaniami wychowawczymi, jakie szkoła prowadzi, a jednocześnie posiadają one swoją wyraźną specyfikę. Warto więc jest na wstępie jednoznacznie określić czym jest wychowanie, a czym profilaktyka.

Wychowanie to proces wspomagania dziecka w rozwoju, ukierunkowanym na osiągnięcie pełni dojrzałości w czterech obszarach: fizycznym, psychicznym, społecznym i duchowym.

Profilaktyka to proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu, a także ograniczanie i likwidowanie czynników, które blokują prawidłowy rozwój i zaburzają zdrowe życie.

Profilaktyka jest zatem wtórna wobec wychowania, a jej rola na terenie szkoły winna sprowadzać się do wspomagania procesu wychowania.

We współczesnym społeczeństwie istnieje silny trend do koncentracji profilaktyki w środowisku szkolnym. Wynika to z wielorakich przyczyn, w szczególności:

- **szkoła jest instytucją zorientowaną na działania edukacyjne**, a więc w ramach realizowanego programu nauczania bez trudu mogą się znaleźć treści o charakterze profilaktycznym,

- **uczniowie zaangażowani są w proces rozwoju i samodoskonalenia**, a więc wśród celów i zadań, jakie przed nimi stoją, winny się znaleźć także te, które wiążą się z umiejętnością prowadzenia zdrowego i bezpiecznego stylu życia,

- **istnieje łatwość dostępu do młodzieży**, a więc organizatorzy działań i programów profilaktycznych mogą zaoszczędzić energię i nakłady finansowe związane z docieraniem do potencjalnych klientów i pozyskiwaniem ich do współpracy,

- **istnieje łatwość pozyskiwania wykwalifikowanych realizatorów działań profilaktycznych**, albowiem realizatorami szeregu przedsięwzięć mogą być nie tylko pedagog / psycholog i wychowawcy szkolni, ale także wielu nauczycieli przedmiotowych

- **środowisko szkolne jest doskonałym terenem do eksperymentowania z nabywanymi umiejętnościami i weryfikowania przez uczniów celów i planów życiowych**, a więc uczniowie mogą niezwłocznie weryfikować nabywaną wiedzę i umiejętności, a także wspierać się wzajemnie w ochronie własnego zdrowia i przeciwstawianiu się negatywnej presji rówieśniczej.

Uwzględniając powyższe fakty bardzo ważne staje się zatem, aby środowisko szkolne sprzyjało działaniom profilaktycznym. Szczególną rolę w tym zakresie mają do spełnienia osoby dorosłe, a mianowicie:

- kierownictwo szkoły,
- pedagog / psycholog z PPP,
- pedagog szkolny
- nauczyciele,
- rodzice.

Wyniki badań różnorodnych programów profilaktycznych realizowanych w środowisku szkolnym wykazują, iż do czynników związanych z funkcjonowaniem osób dorosłych, wpływających pozytywnie na ich skuteczność należą:

1) w przypadku kierownictwa szkoły

- kompetencja w zakresie profilaktyki,
- premiowanie nauczycieli doskonalących się w wymiarze osobowym i profesjonalnym,
- sprzyjanie partnerskiemu współdziałaniu nauczycieli i uczniów i rodziców,
- sprzyjanie pozytywnym relacjom rówieśniczym w środowisku uczniów, zachęcanie uczniów do uczestniczenia w programach profilaktycznych
- wspieranie tych programów przez finansowanie działań i zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych i technicznych,

2) w przypadku zespołu nauczycieli:

- posiadanie aktualnej wiedzy na temat profilaktyki,
- posiadanie umiejętności pozwalających na utrzymanie osobowych relacji z uczniem,
- dostarczanie wzorców konstruktywnego stylu życia,
- posiadanie umiejętności mobilizowania uczniów i rodziców do włączenia się w programy profilaktyczne,
- uczestnictwo w działaniach edukacyjnych o charakterze rozwoju osobowego i profesjonalnego,
- współpraca w zespole pedagogicznym

3) w przypadku pedagoga szkolnego:

- współpraca z zespołem nauczycieli,
- współpraca z nauczycielami,
- uaktualnianie posiadanej wiedzy na temat profilaktyki

4) w przypadku rodziców:

- posiadanie wiedzy na temat potrzeb rozwojowych dzieci oraz zagrożeń i możliwości przeciwdziałania im,
- dostarczanie wzorców konstruktywnego stylu życia,
- uczestnictwo w programach profilaktycznych.

Struktura oddziaływań profilaktycznych

Rada Pedagogiczna

- określa zadania w zakresie profilaktyki,
- określa zapotrzebowanie na realizację programów profilaktycznych,
- dokonuje analizy profilaktycznej.

Nauczyciele

- współpracują z wychowawcami klas w realizacji zadań profilaktycznych,
- wykonują zalecenia zawarte w orzeczeniach wydanych przez PPP,
- doskonalą kwalifikacje i zdobywają nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych
- pogłębiają wiedzę na temat potrzeb rozwojowych dzieci oraz zagrożeń i możliwości przeciwdziałania im,
- dostarczają wzorców konstruktywnego stylu życia,
- uczestniczą w programach profilaktycznych

Wychowawcy klas

- integrują zespoły klasowe,
- dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie,
- wyposażają uczniów w umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- realizują zadania w zakresie profilaktyki we współpracy z rodzicami uczniów,

Pedagog szkolny

- uczestniczy w diagnozowaniu, rozpoznawaniu potrzeb profilaktycznych,
- współtworzy przyjazną uczniowi atmosferę w szkole,
- realizuje działania pedagogiczne o charakterze profilaktycznym,
- udostępnia pozyskane materiały o charakterze profilaktycznym.

Dyrekcja szkoły

- monitoruje pracę wychowawców klas w zakresie profilaktyki
- diagnozuje oczekiwania uczniów i rodziców w zakresie profilaktyki,
- współpracuje z instytucjami wspomagającymi działania z zakresu profilaktyki,
- inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w programie profilaktyki szkolnej,

Rada Rodziców

- uchwała program profilaktyki szkolnej,
- analizuje i diagnozuje opinie rodziców na temat profilaktyki
- współpracuje z Radą Pedagogiczną, Dyrekcją, Samorządem Uczniowskim,

Rodzice

- przedstawiają Radzie Rodziców opinie na temat profilaktyki,
- korzystają z pomocy i wsparcia ze strony PPP
- wnioskuje do odpowiednich organów w sprawach nauczania indywidualnego, kształcenia specjalnego, zajęć rewalidacyjno - wychowawczych,

Organ prowadzący - Starostwo Powiatowe

- współuczestniczy w wyposażaniu szkoły w pomoce dydaktyczne, środki niezbędne do realizacji programu,
- koordynuje współpracę z instytucjami działającymi w zakresie profilaktyki na terenie powiatu

Organ nadzoru pedagogicznego – KO

- wspiera w opracowywaniu narzędzi ewaluacji,
- informuje o nowościach wydawniczych i formach doskonalenia związanych z profilaktyką w szkole,
- umożliwi wymianę doświadczeń w zakresie tworzenia i ewaluacji programu.

Podstawą do podejmowania przez szkołę działalności profilaktycznej wśród uczniów, ich rodziców lub opiekunów oraz nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły, służącej przeciwdziałaniu narkomanii, jest przeprowadzona w każdym roku szkolnym diagnoza w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka. (załącznik nr 1 i załącznik nr 2)

Diagnozowanie zakresu potrzeb i problemów uczniów będące podstawą określenia priorytetu Programu Profilaktyki Szkolnej

Diagnoza potrzeb i problemów uczniów dokonywana jest na podstawie

- analizy dokumentów szkoły: dzienniki lekcyjne i zajęć pozalekcyjnych,
- analizy wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów "Aspiracje młodzieży licealnej", "Młodzież a używki" wyniki ogólnopolskiej diagnozy zawartej w Rządowym programie na lata 2014- 2016 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”, informację o wynikach kontroli NIK „Profilaktyka narkomanii w szkołach”
- obserwacji zachowania uczniów w szkole i na terenie wokół szkoły;
- analizy uwagi rodziców pod adresem szkoły zgłaszane na zebraniach z wychowawcami klas oraz na spotkaniach Rady Rodziców
- analizy czynników chroniących oraz czynników ryzyka wystąpienia zachowań problemowych opracowanych na warsztatach w PPP

Cel główny działań profilaktycznych w szkole

- ochrona uczniów przed zagrożeniem rozwoju,
- przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych
- reagowanie na pojawiające się zagrożenia.

Cele szczegółowe

- kształtowanie kultury osobistej uczniów przez promowanie właściwych zachowań i postaw,
- wspomaganie rozwoju moralnego uczniów, przeciwdziałanie nadmiernej absencji uczniów skutkującej niższymi niż możliwe do osiągnięcia wynikami w nauce,
- kształtowanie odpowiedzialności za własne czyny,
- promowanie zdrowego stylu życia,
- ochrona młodzieży przed skutkami nikotynizmu,
- zapobieganie problemom związanym z uzależnieniem młodzieży od narkotyków, dopalaczy i leków,
- zapobieganie i zmniejszanie szkód wynikających z sięgania przez młodzież po alkohol i napoje alkoholowe,
- tworzenie szkoły bezpiecznej i przyjaznej uczniom, nauczycielom i rodzicom.
- wspieranie rodziców w procesie wychowawczym,
- zwiększenie umiejętności młodzieży w radzeniu sobie ze stresem,
- zapobieganie przedwczesnej inicjacji seksualnej,
- ukazywanie negatywnych konsekwencji nadużywania komputera i Internetu,
- przeciwdziałanie wszelkim przejawom agresji.

Zadania profilaktyki szkolnej

- diagnozowanie, rozpoznawanie zachowań ryzykownych
- dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie racjonalnego wyboru.
- pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych.
- rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną.
- reagowanie w sytuacjach rozpoznania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych poprzez odwołanie się do specjalistycznej pomocy.
- pomoc w organizowaniu pierwszego kontaktu ze specjalistą.
- nawiązanie kontaktu z rodzicami.
- motywowanie do podjęcia leczenia, terapii.

Zachowania ryzykowne i ich przyczyny

Zachowania ryzykowne, to działania zwiększające prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych konsekwencji psychologicznych, społecznych i zdrowotnych.

Rodzaj zachowania ryzykownego	Przyczyny
palenie papierosów, picie alkoholu, zażywanie środków psychoaktywnych (leki, narkotyki, dopalacze)	<ul style="list-style-type: none">- ciekawość- wpływ reklamy w mediach- wzorowanie się na dorosłych- sposób na odreagowanie- moda, szpan- nuda, przekora, bunt- sytuacja domowa- negatywny wpływ grupy rówieśniczej
uzależnienia behawioralne (Internet, hazard, gry, zakupy)	<ul style="list-style-type: none">- brak zainteresowania ze strony rodziców- moda na korzystanie z Internetu- wirtualny świat- destrukcyjne zaspakajanie potrzeb emocjonalnych- złe relacje ze środowiskiem- trudności w nauce- wpływ grupy rówieśniczej- problemy w domu
wulgaryzmy, brak kultury osobistej	<ul style="list-style-type: none">- obyczaj środowiskowy- chęć zaimponowania- wyraz buntu, manifestowanie dorosłości- wzorce w mediach- złe relacje nauczyciel- uczeń- brak reakcji nauczyciela i innych dorosłych- ubóstwo językowe
wagary	<ul style="list-style-type: none">- trudności w nauce- uległość wobec kolegów- strach przed sprawdzianem- brak zainteresowania- niemożność sprostania ambicjom rodziców i wymaganiom nauczycieli

Rodzaj zachowania ryzykownego	Przyczyny
	<ul style="list-style-type: none"> - nuda na lekcjach - brak dyscypliny - chęć zaimponowania
brak zainteresowania nauką	<ul style="list-style-type: none"> - niedostosowanie wymagań do poziomu uczniów - niejasne kryteria oceniania - jakość programów nauczania - lenistwo - osoba nauczyciela - nudne lekcje - negatywny wpływ grupy rówieśniczej - brak zainteresowania ze strony rodziców
wczesna inicjacja seksualna	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom wiedzy i uświadomienia - ciekawość - wpływ grupy rówieśniczej - moda na dorosłość - uległość, nie znajomość zachowań asertywnych - sytuacja domowa
agresja	<ul style="list-style-type: none"> - obyczaj środowiskowy - chęć zaimponowania - wyraz buntu, manifestowanie dorosłości - wzorce w mediach - złe relacje nauczyciel- uczeń - brak reakcji i nauczyciela i innych dorosłych - ubóstwo językowe - negatywny wpływ grupy rówieśniczej, - sposób na odreagowanie - sytuacja domowa
uczeń uczestnik ruchu drogowego	<ul style="list-style-type: none"> - brak doświadczenia - brawura - chęć zaimponowania kolegom - brak umiejętności przewidywania konsekwencji - niedostateczna wiedza, nieznanostwa prawa

Kierunki i realizacja działań profilaktycznych

Czynniki ryzyka	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
Środowisko społeczne i normy w nim występujące, promujące dane wzorce zachowań 1. negatywne wzorce w mediach, 2. niski poziom kultury	uczyć krytycznego stosunku do mediów, podnieść poziom kultury i świadomości prawnej uczniów,	na lekcjach do dyspozycji wychowawcy klasowego przeprowadzić cykl lekcji nt. roli mediów w kształtowaniu negatywnych wzorców zachowań, podnieść poziom świadomości	wychowawcy klas

Czynniki ryzyka	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
<p>prawnej, 3. fałszywe przekonanie o rzeczywistości,</p>	<p>przekształcać zachowania normatywne na prawdziwe,</p>	<p>i kultury prawnej uczniów, realizować zagadnienia edukacji medialnej zgodnie z podstawą programową, organizować spotkania uczniów z przedstawicielami Prokuratury Rejonowej i Policji Powiatowej w Poddębicach nt. prawnych aspektów przestępczości wśród nieletnich i problemów resocjalizacji, organizować przedsięwzięcia łamiące stereotypy (np. klasowa lub szkolna zabawa, wycieczka bez używek),</p>	<p>nauczyciele przedmiotów komisja ds. resocjalizacji, opiekun Samorządu Szkolnego pedagog szkolny wychowawcy</p>
<p>Modelowanie negatywnych zachowań w domu i w szkole 1. nuda, 2. brak dyscypliny na lekcjach, 3. brak kontaktu z rodzicami uczniów, 4. niski stan wiedzy pedagogicznej i psychologicznej rodziców, 5. brak poszanowania dla norm prawnych</p>	<p>upowszechniać aktywizujące metody nauczania, podnieść umiejętności i wiedzę nauczycieli w zakresie dyscyplinowania, respektować normy poprawnego zachowania na lekcjach, nawiązać kontakt z domem rodzinnym ucznia (w przypadku jego braku), zwiększyć częstotliwość kontaktu z domem rodzinnym ucznia podnieść stan wiedzy pedagogicznej i psychologicznej</p>	<p>uczestniczyć w formach doskonalenia zawodowego w zakresie metod aktywizujących uczniów na lekcjach, zorganizować warsztaty w ramach WDN -u, przeanalizować normy zapisane w Statucie Szkoły, wdrożyć je w praktyce szkolnej wysłać wezwania przez szkołę, przeprowadzać indywidualne spotkania z rodzicami (obowiązkowo dotyczy to przypadków negatywnych zachowań ucznia), opracować i realizować tematykę pedagogizacji rodziców (dla różnych poziomów nauczania),</p>	<p>nauczyciele, lider WDN -u, dyrekcja lider WDN -u Rada Pedagogiczna wychowawcy klas pedagog szkolny wychowawcy klas, wicedyrektor pedagog szkolny wychowawcy w porozumieniu</p>

Czynniki ryzyka	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
		<p>opracować informacje bibliograficzne nt. pedagogiczno - psychologiczne, pozyskać materiały informacyjne, udostępnić je rodzicom,</p> <p>zorganizować warsztaty szkoleniowe dla rodziców nt. budowania silnej więzi emocjonalnej – czynnika chroniącego przed zachowaniami ryzykownymi,</p>	<p>z pracownikami PPP, nauczyciel bibliotekarz we współpracy z Poradnią Psychologiczną - Pedagogiczną</p>
<p>Słabe wyniki uczniów 1. lenistwo, 2. niska samoocena uczniów, 3. poziom absencji na zajęciach w szkole, 4. problemy rozwoju.</p>	<p>aktywizować uczniów,</p> <p>poszerzyć ofertę spędzania wolnego czasu, umożliwić zdobycie nowych umiejętności,</p> <p>wzmacniać wysoką samoocenę uczniów,</p> <p>ograniczać rozmiary absencji uczniów na lekcjach,</p> <p>rozpoznać problemy rozwojowe uczniów.</p>	<p>stosować metody aktywizujące w pracy z uczniami,</p> <p>opracować nowe oferty działalności pozalekcyjnej, zaangażować uczniów w działalność: społeczną, charytatywną, artystyczną</p> <p>wykorzystać elementy motywacji w systemie oceniania,</p> <p>nagradzać uczniów za rzeczywiste osiągnięcia i umiejętności,</p> <p>organizować prezentacje osiągnięć uczniów,</p> <p>zapoznać uczniów i rodziców z treściami Statutu Szkoły,</p> <p>monitorować absencję uczniów w szkole,</p> <p>wspomagać rodziców w nawiązaniu kontaktu z PPP w kwestiach orzecznictwa,</p>	<p>nauczyciele przedmiotów nauczyciele</p> <p>wychowawcy klas</p> <p>nauczyciele przedmiotów</p> <p>nauczyciele przedmiotów</p> <p>wychowawcy klas</p> <p>wychowawcy klas pedagog szkolny</p> <p>wychowawcy klas</p> <p>wychowawcy klas</p> <p>dyrektor</p>

Czynniki ryzyka	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
		opracować rejestr uczniów posiadających orzeczenia PPP i monitorować realizację zaleceń,	
Brak celów życiowych 1. brak umiejętności radzenia sobie z trudami życia, 2. brak alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu	dostarczyć uczniom wiedzę o konsekwencjach zachowań dysfunkcyjnych aktywizować system wartości przeciw zachowaniom dysfunkcyjnym, ukazywać alternatywne sposoby organizowania życia, rozszerzyć zakres form pomocy pedagogiczno-psychologicznej dla rodziców,	podjąć na lekcjach wychowawczych, tematykę odpowiedzialności prawnej i moralnej, przeprowadzić lekcje wychowawcze na temat wartości najbardziej cenionych przez młodzież, wykorzystać uczestnictwo młodzieży w praktykach religijnych dla dostarczenia wiedzy o wartościach uniwersalnych, zorganizować różne formy zajęć pozalekcyjnych po rozpoznaniu zapotrzebowania na nie wśród młodzieży, aktualizować zapisy prawa wewnątrzszkolnego i opracować procedury postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożeń młodzieży przestępczością i demoralizacją, stosować statutowy system nagród i kar określić zadania Rzecznika Praw Ucznia,	wychowawcy klas pedagog szkolny wychowawcy klas księża, katecheci, wychowawcy klas nauczyciele przedmiotów dyrekcja szkoły, Rada Pedagogiczna wychowawcy klas opiekunowie Samorządu Uczniowskiego w porozumieniu z dyrektorem
Grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne 1. uległość wobec grupy 2. przemoc i agresja	eliminować istnienie negatywnych grup rówieśniczych, integrować zespoły klasowe,	przeprowadzić w klasach pierwszych obowiązkowe zajęcia integracyjne, inicjować klasowe przedsięwzięcia służące	wychowawcy klas pedagog szkolny wychowawcy klas, PPP

Czynniki ryzyka	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
	<p>ograniczyć zjawisko przemocy i agresji wśród uczniów,</p> <p>podnieść umiejętności i wiedzę nauczycieli dotyczącą rozpoznawania problemu,</p> <p>dostarczyć uczniom wiedzę nt. sposobów radzenia sobie z emocjami, stresem i zagrożeniem</p>	<p>integracji zespołów uczniowskich (wycieczki, imprezy, akcje),</p> <p>zdiagnozować miejsca oraz sytuacje występowania przemocy i agresji w szkole,</p> <p>przeprowadzić ankiety,</p> <p>zorganizować warsztaty nt. przemocy i agresji w ramach WDN -u,</p> <p>przeprowadzić zajęcia wychowawcze nt. kształtowania prawidłowych postaw oraz ćwiczenia umiejętności zachowania się w sytuacji stresu, frustracji oraz zagrożenia,</p>	<p>wychowawcy klas, klasowe Rady Rodziców</p> <p>wicedyrektor, nauczyciele pełniący dyżury wychowawcy klas</p> <p>lider WDN –u wychowawcy klas, PPP</p>
<p>Dostęp do środków i substancji psychoaktywnych</p> <p>1. moda na branie, palenie i picie,</p> <p>2. brak umiejętności zachowań asertywnych,</p> <p>3. łatwość dostępu</p>	<p>dostarczyć uczniom i ich rodzicom, nauczycielom oraz innym pracownikom szkoły wiedzę na temat konsekwencji prawnych i zdrowotnych związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych,</p> <p>upowszechniać wiedzę na temat substancji psychoaktywnych od strony prawnej, medycznej i psychologicznej wśród całej społeczności szkolnej,</p> <p>dbać o rozwój wiedzy i umiejętności zawodowych nauczycieli, wykorzystać wsparcie ze strony specjalistów</p>	<p>przeprowadzić spotkania nauczycieli i innych pracowników szkoły ze specjalistami ds. profilaktyki uzależnień (lekarz, funkcjonariusz policji, pracownik PPP),</p> <p>przeprowadzić godziny wychowawcze dla uczniów oraz prelekcje dla rodziców,</p> <p>uzyskane materiały informacyjne (ulotki, broszury, prezentacje) udostępnić uczniom, rodzicom i pracownikom szkoły (np. zamieścić na stronie internetowej czy zawiesić w gablotach informacyjnych),</p> <p>kontynuować współpracę z PPP w celu przeprowadzenia dia-</p>	<p>dyrekcja</p> <p>wychowawcy klas pedagog szkolny PPP</p> <p>Nauczyciel bibliotekarz, pielęgniarka szkolna</p> <p>dyrektor, nauczyciele</p>

Czynniki ryzyka	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialni
	<p>zdiagnozować skalę zjawiska zagrożenia uzależnieniami wśród uczniów,</p> <p>realizować programy profilaktyczne, psychoedukacyjne upowszechniać wśród uczniów znajomość zachowań asertywnych,</p> <p>utrudniać uczniom dostęp do środków psychoaktywnych</p>	<p>gnozy zjawiska,</p> <p>pozyskać i przeprowadzić program z zakresu profilaktyki uzależnień,</p> <p>zabezpieczyć szkołę przed wnoszeniem i handlem na jej terenie narkotykami</p> <p>uruchomienie monitoringu telewizyjnego</p>	<p>nauczyciele przeszkoleni</p> <p>wicedyrektor wychowawcy klas dyrektor, nauczyciele dyżurni</p> <p>dyrektor</p>
<p>Wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych.</p>	<p>wdrożyć do realizacji treści edukacji prozdrowotnej oraz wychowanie do życia w rodzinie,</p> <p>dostarczyć uczniom wiedzę o AIDS oraz chorobach przenoszonych drogą płciową.</p>	<p>opracować tematykę dla poszczególnych etapów kształcenia,</p> <p>podjąć tematykę AIDS i chorób przenoszonych drogą płciową w ramach lekcji wychowawczych,</p> <p>uruchomić pogadankę wizualną,</p>	<p>nauczyciele przedmiotów, wychowawcy klas</p> <p>wychowawcy klas</p> <p>pielęgniarka szkolna</p>

Załączniki będące podstawą diagnozy:

Załącznik nr 1

Ankieta dla uczniów

Proszę Cię o wypełnienie anonimowej ankiety na temat używek. Przeczytaj uważnie wszystkie pytania i odpowiedz na nie szczerze. Odpowiedz na pytanie przez zaznaczenie właściwej odpowiedzi lub dopisanie odpowiedzi własnej.

MŁODZIEŻ A UŻYWKI

1. Oznaczenie płci.

a) dziewczyna b) chłopak

2. Czy uważasz, że picie alkoholu jest szkodliwe?

a)tak b) nie c) tylko w dużych ilościach d) nie wiem

3. Czy uważasz, że palenie papierosów jest szkodliwe?

a)tak b) nie c) tylko w dużych ilościach d) nie wiem

4. Czy uważasz, że narkotyki są szkodliwe?

a)tak b) nie c) zależy jakie d) nie wiem e)

5. Czy znasz osoby z Twojej grupy wiekowej, które

- a) piją alkohol
- b) palą papierosy
- c) zażywają środki odurzające, np. narkotyki, dopalacze

6. Czy zdarzyło Ci się

- a) pić alkohol
- b) palić papierosy
- c) zażywać narkotyki
- d) inne.....

7. Czy uważasz, że piwo to alkohol

a) tak b) nie

8. Czy Twoi rodzice pozwalają Ci

- pić alkohol przy jakiejś okazji (np. rodzinne spotkania)

a)tak b)nie

- palić papierosy przy jakiejś okazji

a) tak b)nie

8a. Czy byłeś namawiany do zapalenia papierosa?

- a) tak b) nie

Jeżeli tak, to kiedy?

- a) w ostatnim tygodniu, b) w ostatnim miesiącu
c) w czasie wolnym od lekcji (wakacje, ferie) d).....

Jeżeli tak, to kto Cię namawiał?

- a) rówieśnicy -koledzy b) dorośli

8b. Czy byłeś namawiany do napicia się alkoholu?

- a) tak b)nie

Jeżeli tak, to kiedy?

- a) w ostatnim tygodniu, b) w ostatnim miesiącu
c) w czasie wolnym od lekcji (wakacje, ferie) d).....

Jeżeli tak, to kto Cię namawiał?

- a) rówieśnicy -koledzy b) dorośli

8c. Czy byłeś namawiany do spróbowania narkotyków?

- a)tak b) nie

Jeżeli tak, to kiedy?

- a) w ostatnim tygodniu, b) w ostatnim miesiącu
c) w czasie wolnym od lekcji (wakacje, ferie) d).....

Jeżeli tak, to kto Cię namawiał?

- a) rówieśnicy -koledzy b) dorośli

9. Czy uważasz, że alkohol powinien być sprzedawany bez ograniczeń wiekowych?

- a) tak b) nie

10. Czy uważasz, że dopalacze i tzw. narkotyki miękkie powinny być legalnie dystrybuowane?

a) tak, dlaczego że.....

b) nie, dlaczego że.....

11. Czy zdarzyło Ci się zwrócić uwagę koledze/koleżance aby nie:

- a) palił/a b) pił/a c) zażywał/a innych środków psychoaktywnych

12.Kogo poinformujesz w sytuacji, gdy ktoś będzie namawiał Cię do zażycia środków psychoaktywnych?

- a) rodziców b) wychowawcę c) kogoś innego..... d) nikogo

13.W Twoim odczuciu dostępność środków psychoaktywnych jest

- a) łatwa, każdy wie gdzie szukać
b) średnia - dla chcącego nic trudnego
c) trudna

14.Twoim zdaniem powodem sięgania po

- a) alkohol jest.....
b) papierosy jest.....
c) narkotyki jest.....

Dziękuję za wypełnienie ankiety
Izabela Patora-pedagog

Rozpoznane czynniki ryzyka

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy zwiększające ryzyko wystąpienia zachowań problemowych i związanych z nimi szkód. Stanowią je indywidualne cechy i zachowania uczniów lub wychowanków, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego.

Czynniki ryzyka - indywidualne cechy i zachowania uczniów

- Trudne doświadczenia życiowe,
- Trudności w nawiązywaniu i podtrzymywaniu dobrych relacji interpersonalnych,
- Deficyt umiejętności podejmowania racjonalnych decyzji i przewidywania konsekwencji własnych zachowań,
- Trudności w poszukiwaniu pomocy i proszeniu o nią oraz w korzystaniu ze wsparcia społecznego,
- Bagatelizowanie wiedzy na temat zagrożeń związanych z używaniem środków odurzających,
- Brak wytrwałości w dążeniu do celu,
- Beztroski stosunek od życia,
- Brak zainteresowania nauką szkolną i brak aspiracji edukacyjnych,
- Brak poszanowania dla zasad, praw, norm, odrzucenie wartości i autorytetów społecznych,
- Uleganie negatywnym wpływom rówieśniczym,
- Przebyta inicjacja nikotynowa i/lub alkoholowa oraz angażowanie się w zachowania ryzykowne (np. odurzanie się),
- Przynależność do negatywnej grupy społecznej,
- Beztroski stosunek do przyszłości,
- Niska tolerancja na odrzucenie, duża obawa przed wykluczeniem,
- Źle pojęta ciekawość i tendencja do aktywnego angażowania się w nowe ryzykowne sytuacje

Czynniki ryzyka - związane z rodziną

- Konflikty w rodzinie, złe relacje między rodzicami a dziećmi,
- Prezentowane przez rodziców zachowania dysfunkcyjne, patologie i zaburzenia życia rodzinnego (przemoc, nadużywanie alkoholu czy narkotyków, alkoholizm czy inne uzależnienia, rozwody, przestępcze rodzinne środowisko, zaniedbania, porzucenia),
- Niekontrolowane przez rodziców spędzanie przez dziecko czasu poza domem,
- Brak lub wadliwe kompetencje wychowawcze rodziców (niewydolność wychowawcza, nadopiekuńczość rodziców, brak dyscypliny wychowawczej, bardzo surowa dyscyplina),
- Brak wyraźnego i konsekwentnego systemu wychowawczego, brak czytelnych granic i norm, niekonsekwencja w wychowaniu,
- Tolerancja rodziców wobec używania przez dzieci alkoholu lub innych substancji odurzających,
- Karanie dziecka za niepowodzenia szkolne w formie odtrącenia emocjonalnego, zakazów, pozbawiania nagród.

Czynniki ryzyka - Związane z grupą rówieśniczą

- Negatywne osoby dominujące w środowisku rówieśniczym, narzucające swoją wolę,
- Odrzucanie przez rówieśników, wykluczanie, naznaczanie.

Czynniki ryzyka - Związane ze szkołą

- Niepowodzenia szkolne,
- Spostrzegany niekorzystny status społeczny dziecka w klasie/szkole (naznaczenie, etykiety)

Czynniki ryzyka - Związane ze środowiskiem lokalnym

Brak miejsc do konstruktywnego spędzania czasu wolnego,
Dostępność - podaż narkotyków,
Moda na narkotyki.

Rozpoznane czynniki chroniące

Czynniki chroniące to wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka. Stanowią je indywidualne cechy i zachowania uczniów lub wychowanków, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia lub wychowanka i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka.

Czynniki chroniące - indywidualne cechy i zachowania uczniów

- Silna więź emocjonalna z rodzicami i innymi członkami rodziny,
- Dobre kontakty z rodzicami albo przynajmniej z jednym z nich,
- Umiejętność pozytywnego myślenia,
- Umiejętność poszukiwania pomocy i proszenia o nią oraz korzystania ze wsparcia społecznego,
- Umiejętności asertywne, w tym asertywnego mówienia nie w sytuacjach stanowiących ryzyko dla zdrowia,
- Umiejętność konstruktywnego radzenia sobie ze stresem,
- Umiejętność określania planów życiowych i stawiania sobie celów oraz ich realizacji,
- Przekonanie, że abstynencja od środków odurzających jest powszechna wśród rówieśników,
- Pozytywny stosunek do szkoły i poczucie więzi z nią,
- Regularne praktyki religijne,
- Poszanowanie dla zasad, prawa, norm, wartości i autorytetów społecznych,
- Przynależność do pozytywnej grupy społecznej,
- Angażowanie się w działania prospołeczne,
- Konstruktywne zainteresowania,
- Rzetelna wiedza na temat zagrożeń związanych z używaniem środków odurzających i odwoływanie się do niej,
- Pozytywne nastawienie do życia i otaczającego świata.

Czynniki chroniące - Związane z rodziną

- Spokojny, ciepły dom,
- Zaspokajanie potrzeby miłości, bezpieczeństwa, uznania, akceptacji, uwagi, itp.
- Silne wsparcie emocjonalne okazywane dziecku przez przynajmniej jednego z rodziców,
- Bieżące rozmowy z rodzicami o wydarzeniach dnia codziennego,
- Czas poświęcany dziecku/spędzany w domu i/czy poza nim,
- Dobry kontakt ze starszym rodzeństwem.

Czynniki chroniące - Związane z grupą rówieśniczą

- Dobre relacje z rówieśnikami, akceptującymi normy społeczne, z aspiracjami edukacyjnymi i prospołecznymi,
- Konstruktywne formy spędzania z rówieśnikami czasu wolnego, wspólne pozytywne pasje i zainteresowania.

Czynniki chroniące - Związane ze szkołą

- Dobry klimat szkoły, zapewniający uczniom poczucie bezpieczeństwa,
- Doświadczanie w szkole pozytywnych wzmocnień,
- Określone zasady życia szkolnego i granice wytyczane przez szkołę odnośnie zachowań bezpiecznych dla zdrowia,
- Możliwość realizowania pasji i zainteresowań.

Czynniki chroniące - Związane ze środowiskiem lokalnym

- Bezpieczne sąsiedztwo

W oparciu o diagnozę czynników ryzyka i czynników chroniących nauczyciel lub wychowawca , w uzgodnieniu z dyrektorem szkoły wybiera formę, w której realizuje działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną wśród uczniów, ich rodziców lub opiekunów oraz nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły uwzględniając przy tym wykorzystanie aktywnych metod pracy.